

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

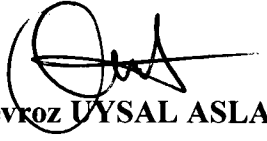
Sayı : 19135

Tarih : 24.07.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 24.07.2026

Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 30-7-2026	Esas No: 2/3784

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK. LİGİ
2 8 Temmuz 2026
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
2 8 Temmuz 2026
No: 1903552

GENEL GEREKÇE

Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, hukuk devletinin temel güvencelerinden biridir. Anayasa'nın 19 uncu maddesi uyarınca kişilerin özgürlüğünden yoksun bırakılabilmesi ancak kanunda gösterilen hâllerde ve kanunun öngördüğü usule uygun olarak mümkündür. Özgürlükten yoksun bırakmanın hukuki dayanağı kadar süresinin de açık, belirli, öngörülebilir ve etkili bir yargısal denetime elverişli olması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi de kişi hürriyetine yönelik müdahalelerde kanuni dayanağın erişilebilir, kesin ve öngörülebilir olması gerektiğini; özgürlükten yoksun bırakmanın keyfi uygulamalara yol açmaması gerektiğini yerleşik içtihadında vurgulamaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63'üncü maddesinde, hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün hâller nedeniyle geçirilen sürelerin hükmolunan hapis cezasından indirileceği düzenlenmiştir. Mahsup kurumu, kişinin aynı süre nedeniyle birden fazla kez özgürlüğünden yoksun bırakılmasını önleyen ve cezanın fiilen çekilecek süresinin doğru biçimde belirlenmesini sağlayan temel bir güvencedir.

Ceza yargılamasında farklı dosyalar kapsamında ceza infaz kurumunda geçirilen sürelerin doğru ve zamanında hesaplanması, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılacağı toplam sürenin belirlenmesi bakımından hayati önemdedir. Bir kişinin daha önce tutuklu yargılandığı bir dosyada beraat etmesi, ardından başka bir dosyada yargılanarak ilk derece mahkemesince hapis cezasına mahkûm edilmesi hâlinde; beraatle sonuçlanan dosyada geçirdiği sürenin sonradan verilen cezadan mahsup edilmesinin talep edildiği durumlarda uygulamada ciddi sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

Sonraki dosyada verilen mahkûmiyet kararının istinaf veya temyiz incelemesinde bulunması ve henüz kesinleşmemiş olması, mahsup talebinin sonuçlandırılmamasına ve kişinin ceza infaz kurumunda tutulabileceği sürenin hesaplanmamasına gerekçe yapılabilmektedir. Buna karşılık aynı mahkûmiyet kararı, kişinin tutukluluk hâlinin devam ettirilmesinde ve uzun tutukluluk itirazlarının değerlendirilmesinde belirleyici bir unsur olarak kullanılabilir.

Böylece uygulamada "hükümözlü" olarak adlandırılan kişi, tutukluluğunun devamı bakımından mahkûmiyet hükmünün sonuçlarına tabi tutulurken; önceki tutukluluk sürelerinin mahsubu ve toplam özgürlükten yoksun kalma süresinin hesabı bakımından hüküm kesinleşmemiş olduğu gerekçesiyle bu hükmün lehine sonuçlarından yararlandırılmamaktadır. Kişinin aynı hukuki durumun yalnızca aleyhe sonuçlarına maruz bırakılması, hakkaniyetle ve özgürlük hakkının etkili biçimde korunması yükümlülüğüyle bağdaşmamaktadır.

Mahsup edilmesi gereken sürelerin hüküm kesinleşinceye kadar dikkate alınmaması, yalnızca teknik bir infaz hesabı sorunu değildir. Bu gecikme, kişinin hükmolunan ceza kapsamında ceza infaz kurumunda kalması gereken süreye ulaşmış veya bu süreyi aşmış olmasına rağmen özgürlüğünden yoksun bırakılmaya devam edilmesi sonucunu doğurabilir. Özgürlükten yoksun bırakmanın bir gün dahi hukuki dayanağı bulunmaksızın sürdürülmesi, sonradan giderilmesi güç ve hatta imkânsız sonuçlara yol açmaktadır.

Sorunun somut örneklerinden biri Trabzon Beşikdüzü Ceza İnfaz Kurumunda bulunan Hüsnü Babat'ın durumudur. Hüsnü Babat hakkında, Kandıra Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu dönemde kurumda ele geçirilen bir belge gerekçe gösterilerek 6 yıl 3 ay hapis cezası verilmiştir. Beraatle sonuçlanan bir dosyada ceza infaz kurumunda geçirdiği süreler ile farklı dosyalar kapsamındaki tutukluluk ve infaz sürelerinin hakkında verilen cezadan mahsup edilmesi hâlinde cezasının tamamlanmış sayılması gerektiği belirtilmektedir.

Avukatları tarafından mahsup ve tahliye işlemlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli başvurular yapılmış; ancak mahkûmiyet kararının henüz kesinleşmemiş olması ve Hüsnü Babat'ın hükümlü statüsünde bulunması gerekçe gösterilerek mahsup işlemleri ile süre hesabının sonuçlandırılmamıştır. Bu nedenle Hüsnü Babat'ın yaklaşık dört aydır ceza infaz kurumunda kalması gereken sürenin üzerinde tutulduğu ileri sürülmektedir. Bu örnek, hükmün kesinleşmesinin beklenmesinin kişi özgürlüğü bakımından doğurabileceği ağır sonuçları açıkça göstermektedir.

Mahsup işleminin yapılabilmesi için mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinin zorunlu olup olmadığına ilişkin tereddüdün kanun düzeyinde giderilmesi gerekmektedir. Mahkûmiyet kararının kanun yolu incelemesinde bulunması, önceki özgürlükten yoksun kalma sürelerinin tespit edilmesine ve bu sürelerin hükmolunan cezadan mahsup edilmesine engel oluşturmamalıdır. Böyle bir hesaplama, kanun yolu incelemesinin sonucunu peşinen belirlemediği gibi kesinleşmemiş hükmün infazına başlanması anlamına da gelmemektedir. Düzenleme, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılabileceği sürenin belirlenmesinde lehe olan sürelerin zamanında dikkate alınmasını sağlamaktadır.

Bu Kanun Teklifiyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63'üncü maddesine "Hükmün kesinleşmemesi, bu madde uyarınca yapılacak mahsuplaşmaya engel teşkil etmez." cümlesinin eklenmesi öngörülmektedir. Böylece hükmün kesinleşmemiş olması gerekçesiyle mahsup işlemlerinin ertelenmesinin ve kişilerin ceza infaz kurumunda kalmaları gereken sürenin üzerinde tutulmalarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63 üncü maddesine, hükmün kesinleşmemesinin bu madde uyarınca yapılacak mahsuplaşmaya engel teşkil etmeyeceğine ilişkin bir cümle eklenmektedir. Düzenlemeyle, farklı dosyalar kapsamında şahsi hürriyeti sınırlanan kişilerin mahsup edilebilir sürelerinin, mahkûmiyet hükmü kanun yolu incelemesinde bulunsa dahi dikkate alınması amaçlanmaktadır. Böylece hükümözlü kişilerin tutukluluklarının devamı bakımından mahkûmiyet hükmünün aleyhe sonuçlarına tabi tutulurken, mahsup bakımından hükmün kesinleşmemiş olması gerekçesiyle lehe sonuçlardan yararlandırılmamasından kaynaklanan çelişkinin giderilmesi öngörülmektedir. Mahsup işleminin hükmün kesinleşmesine kadar ertelenmesinin, kişinin hükmolunan ceza kapsamında ceza infaz kurumunda kalması gereken süreyi aşmasına yol açabilmesi karşısında, düzenleme kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını koruyan açık bir kanuni güvence niteliğindedir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63'üncü maddesine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hükmün kesinleşmemesi, bu madde uyarınca yapılacak mahsuplaşmaya engel teşkil etmez.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.